

Силабус курсу
Українська неологія та неографія

Освітній ступінь – бакалавр

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта)

Освітньо-професійна програма «Українська мова і література»

Кількість кредитів – 2

Рік підготовки, семестр – 4 рік, I семестр

Компонент освітньої програми: вибіркова дисципліна

Дні занять:

Консультації:

Мова викладання: українська

Керівник курсу

кандидат філологічних наук, доцент Бабій Ірина Михайлівна

Контактна інформація: babiy_i@tnpu.edu.ua

(0352) 43 58 65 – деканат факультету філології і журналістики

Опис дисципліни

Вибіркова дисципліна «Українська неологія та неографія» передбачає ознайомлення студентів із новою мовознавчою галуззю – неологією. Проблематика курсу об'єднує такі питання: теоретичні засади вивчення неологічної лексики; головні проблеми сучасної неології; історія дослідження неологізмів у сучасному мовознавстві; ознайомлення з основними теоретичними працями; сучасна неологічна термінологія; аналіз авторських лексичних неологізмів у поетичних та прозових творах; основні здобутки і перспективи української індивідуально-авторської неографії (створення словників лексичних неологізмів).

Курс сприяє оволодінню студентами практичними вміннями та навиками здійснювати повний лінгвістичний аналіз художнього тексту, формувати мовний портрет письменників.

Зміст дисциплін «Українська неологія та неографія» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у галузі філології, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

	Теми	Результати навчання
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ НЕОЛОГІЇ ЯК ЛІНГВІСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ	
1	ТЕМА 1. НЕОЛОГІЯ ЯК ЛІНГВІСТИЧНА ГАЛУЗЬ	Знати предмет та основні завдання неології. Вміти охарактеризувати теоретичні проблеми неології як лінгвістичної галузі. Володіти

		термінологією галузі.
2	ТЕМА 2. ЛІНГВІСТИЧНА ПРИРОДА ЛЕКСИЧНОГО НОВОТВОРУ	Опанувати характеристику лексичного новотвору як об'єкта аналізу неології. Володіти термінами неологізм, лексичний новотвір, okazіоналізм, авторська інновація, неологізація. Знати критерії ідентифікації okazіональних слів.
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. АВТОРСЬКІ НЕОЛОГІЗМИ У МОВІ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ЗМІ. НЕОГРАФІЯ.	
3	ТЕМА 3. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИЧНИХ НОВОТВОРІВ У ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	Вміти виявляти та аналізувати авторські неологізми у поетичній мові. Опанувати методикою аналізу словотворення іменникових, прикметникових, дієслівних і прислівникових лексичних новотворів.
4	ТЕМА 4. ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКА НОМІНАЦІЯ У ПРОЗОВІЙ МОВІ	Вміти виділяти та характеризувати семантичні групи авторських неологізмів у прозовій мові. Вміти виконувати словотвірний аналіз новотворів та з'ясовувати їх стилістичну роль.
5	ТЕМА 5. СЕМАНТИКА ТА СЛОВОТВОРЕННЯ ЛЕКСИЧНИХ НОВОТВОРІВ У МОВІ СУЧАСНИХ ЗМІ	Вміти виявляти лексичні новотвори у мові сучасних ЗМІ та характеризувати їх семантику і стилістичну роль. Опанувати методикою словотвірного аналізу неологізмів. Уміти виділити основні тенденції словотворення лексичних новотворів.
6	ТЕМА 6. ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ НЕОГРАФІЇ	Знати предмет і завдання неографії, типи словників неологічної лексики. Опанувати методикою укладання неологічних словників.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 3	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність до ефективного комунікування, готовність до співпраці з колегами, вміння працювати в колективі; навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації; здатність аналізувати зміст думки та її структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати; здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК 5	Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 7	Здатність бути відповідальним, ініціативним, активним, мати динамічні знання, відкритість до світу, вміння працювати в команді; вміння розподіляти функції у колективній роботі.
ЗК 8	Здатність виконувати навчально-дослідні завдання; володіння науково-дослідними методами відповідного фахового спрямування. Критична обізнаність та інтелектуальна чесність.
ФК 1	Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ; володіння ключовими поняттями мовознавства та літературознавства, теоріями і методами філологічного аналізу, особливостями розвитку філологічної думки у певну історичну епоху та у сучасному контексті розвитку гуманітаристики. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації)

	аналіз текстів різних стилів і жанрів.
ФК 2	Здатність аналізувати лінгвістичні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, а також на основі відповідних загальнонаукових методів. Знання природи і сутності мови, походження і закономірностей розвитку мов, особливостей структури мови, класифікації мов світу, шляхів і методів вивчення мовного матеріалу. Знання системи сучасної української літературної мови, еволюції її граматичної будови.
ФК 4	Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію. Досконале володіння українською мовою в її літературній формі, розуміння діалектного різноманіття української національної мови, вміння використовувати засоби мови відповідно до специфіки комунікативної ситуації та контексту. Здатність аналізувати просторові та соціальні різновиди мови, засади мовної політики.
ФК 5	Здатність застосовувати в професійній діяльності нормативні засоби мови в усному та писемному мовленні з урахуванням змістового наповнення, соціально-демографічних особливостей співрозмовника, специфіки ситуації спілкування та контексту.
ПНР1	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних інноваційних методів. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють. Інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів. Знання основних бібліографічних показників і пошукових систем, володіння прийомами бібліографічного опису різних джерел; сучасними методами і прийомами обробки інформації в галузі професійної діяльності. Мати навички участі в наукових та / або прикладних дослідженнях у галузі філології.
ПНР 2	Застосовувати в професійній діяльності нормативні засоби мови в усному та писемному мовленні з урахуванням змістового наповнення.
ПНР 6	Здатність здійснювати вибір методів, форм і засобів навчання. Спрямованих на розвиток здібностей учнів. Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій.
ПНР 10	Здатність підбирати систему завдань для контролю і корекції знань учнів. Організовувати процес свого навчання і самоосвіти.

Літературні джерела

1. Адах Н. А. Авторські лексичні новотвори Василя Барки (семантико-дериваційний та лексикографічний аспекти). Рівне: Вид-цтво Ольга Зеня, 2007. 136 с.
2. Бабій І. М. Авторські неологізми у поезії Д. Павличка. *Studia methodologica*. Тернопіль, 2011. Вип. 30. С. 14-18.
3. Бабій І. М. Індивідуально-авторські неологізми – концептуальний елемент стилю Миколи Вінграновського (на матеріалі малої прози). *Наукові записки нац. ун-ту «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. Острог, 2014. Вип. 41. С. 207-211.
4. Бабій І. М. Оказіонально-предметна номінація у художньому дискурсі Аркадія Любченка. *Наукові записки Терноп. нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство*. Тернопіль, 2016. Вип. 44. С. 89-94.
5. Вокальчук Г. М. Словотворчість українських поетів ХХ століття: монографія. Острог: Нац. ун-тет «Острозька академія», 2008. 536 с.
6. Вокальчук Г. М. Авторський неологізм в українській поезії ХХ століття (лексикографічний аспект) / за ред. А. П. Грищенка: монографія. Рівне: Науково-видавничий центр «Перспектива», 2004. 524 с.
7. Городенська К. Нові явища та процеси в українському словотворенні: динаміка чи деструкція словотвірних норм? *Українська мова*. 2013. № 2 (46). С. 3-11.
8. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності: (стилістика та культура мови): монографія. Київ: Довіра, 1999. 431 с.
9. Карпіловська Є. А. Неологія та неографія: комп'ютерне моделювання мовної динаміки. *Людина. Комп'ютер. Комунікація: зб. наук. праць*. Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2010. С. 30-32.
10. Качуровський І. Основи аналізу мовних форм. Стилістика. Мюнхен – Ніжин, 1994. 134 с.
11. Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: монографія. Київ: Вид. центр Дмитра Бураго, 2017. 424 с.
12. Колоїз Ж. Неузале словотворення: монографія. Кривий Ріг: НПП Астерікс, 2015. 156 с.
13. Колоїз Ж. В. Українська оказіональна деривація: монографія. - Київ: Акцент, 2007. 311 с.
14. Навальна М. І. Динаміка лексику української періодики початку ХХІ ст.: монографія. Київ: Вид. дім Дмитра Бураго, 2011. 328 с.
15. Нелюба А. Лексико-словотвірні інновації (1983 – 2003): словник. Харків, 2004. 136 с.
16. Нові слова та значення: словник // уклали Л. В. Туровська, Л. М. Василькова. Київ: Довіра, 2009. 271 с.
17. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації): монографія. Київ: Вид. Центр КНДУ, 2003. 388 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-2) усне опитування, тести, завдання	20
Модуль 2 (теми 3-6) усне опитування, тести, завдання	40
Ессе (теми 1-6)	20
Залік (теми 1-6) – тести, завдання	20

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст парктичних робіт
- 3) Завдання для підсумкового контролю (екзаменаційні питання)
- 4) Електронне навчання в системі MODLE